

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради
Комунальної установи Сумська
Сумська спеціалізована школа
I-III ступенів №25, м. Суми Сумської області

Протокол від 30.08.2019 № 1

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Комунальної установи
Сумська спеціалізована школа
I-III ступенів №25, м. Суми Сумської області

Л.В.Голуб
Л.В.Голуб
Наказ № 187 від 30.08.2019

Освітня програма

2019-2020 н.р.

2019 р.

ЗМІСТ

I. РОЗДІЛ 1. ПРИЗНАЧЕННЯ ШКОЛИ ТА ЗАСІБ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	3
II. РОЗДІЛ 2. ОПИС «МОДЕЛІ» ВИПУСКНИКА ШКОЛИ.....	4
III. РОЗДІЛ 3. ЦІЛІ ТА ЗАДАЧІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ШКОЛИ.....	9
IV. РОЗДІЛ 4. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ЇЇ ОБҐРУНТУВАННЯ.....	13
V. РОЗДІЛ 5. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ЗАСТОСОВУВАННЯ В НЬОМУ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	16
VI. РОЗДІЛ 6. ПОКАЗНИКИ (ВИМІРНИКИ) РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	19
VII. РОЗДІЛ 7. ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	20
7.1. ПОЧАТКОВА ОСВІТА (I ступінь навчання).....	20
7.2. БАЗОВА ТА ПОВНА ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (II ТА III СТУПІНЬ НАВЧАННЯ).....	24
ДОДАТКИ.....	29

Розділ 1

Призначення школи та засіб його реалізації

Метою Комунальної установи Сумська спеціалізована школа I-III ступенів №25, м. Суми Сумської області, яка дає повну загальну середню освіту, є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Повна загальна середня освіта Комунальної установи Сумська спеціалізована школа I-III ступенів №25, м. Суми Сумської області має три рівні освіти, визначені нормативно-правовою базою України:

- початкова освіта тривалістю чотири роки;
- базова середня освіта тривалістю п'ять років;
- профільна середня освіта тривалістю три роки.

Досягнення мети, тим самим призначення школи, забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, визначених Законом України «Про освіту»:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- інші компетентності, передбачені Державним стандартом освіти.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, уміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

Школа має у своєму розпорядженні додаткові, специфічні саме для нього засоби реалізації свого призначення, а саме:

- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;

- надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальної, трудової, художньо-естетичної тощо);

- поглиблене вивчення окремих предметів;

- надання учням можливості вибору профілю навчання, темпу засвоєння навчального матеріалу;

- оригінальна організація навчальної діяльності, інтеграція навчальної та позанавчальної діяльності;

- надання широкого спектра додаткових освітніх програм і додаткових освітніх послуг.

Освітні програми, реалізовані в навчальному закладі, у залежності від специфіки обраного змісту освіти спрямовані на:

- формування в учнів сучасної наукової картини світу;

- виховання працьовитості, любові до природи;

- розвиток в учнів національної самосвідомості;

- формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;

- інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;

- рішення задач формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;

- виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави;

- створення основи для усвідомленого відповідального вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм;

- формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

Розділ 2

Опис «моделі» випускника школи

Випускник Нової української школи і Сумської спеціалізованої I-III ступенів №25, зокрема – це:

- цілісна особистість, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення;

- патріот з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення;

- інноватор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, вчитися впродовж життя.

Освічені українці, всебічно розвинені, відповідальні громадяни і патріоти, здатні до інновацій – ось загальна формула, до якої прагне школа. Дитині недостатньо дати лише знання. Ще необхідно навчитися користуватися ними. Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними установками учня, формують його життєві компетентності, необхідні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці.

Ключові компетентності – це ті якості, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх молоді у суспільстві знань.

До ключових компетентностей, визначених Новою школою і педагогічною радою школи, належать:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей у навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективною співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них діти набуватимуть послідовно, поступово під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння:

- уміння читати і розуміти прочитане;
- уміння висловлювати думку усно і письмово;
- критичне мислення;

- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- ініціативність;
- творчість;
- уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- уміння конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект;
- здатність до співпраці в команді.

Основою такої моделі є Концепція Нової української школи.

У «моделі» випускника школи відбиті саме ті якості, що формуються під впливом обраного школою змісту освіти, інакше кажучи, у результаті реалізації освітньої програми.

Сфери компетентності	Характеристика сфери компетенції випускника спеціалізованої школи
Готовність до безперервного навчання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Начитаність, глибокі знання в окремих галузях науки і практики. 2. Культура мови, обґрунтованість своїх суджень. 3. Уміння використовувати теоретичні знання на практиці. 4. Самостійність і регулярність навчальної діяльності. 5. Використання додаткових джерел у розв'язанні пізнавальних завдань.
Професійно-трудова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність уявлень про свої інтереси і можливість подальшої професійно-трудової діяльності. 2. Знання основних положень законодавства про працю, права та обов'язки неповнолітніх у трудовій сфері. 3. Володіння навичками самообслуговування. 4. Дбайливе ставлення до продуктів людської діяльності. 5. Дотримання правил безпеки в роботі і естетики праці. 6. Володіння практичними вміннями професійно-трудової діяльності.
Суспільно-правова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основних положень Конституції України, чіткість уявлень про політичну структуру держави. 2. Чіткість уявлень про права та обов'язки учнів у школі, їхня реалізація. 3. Дотримання норм і правил людського співіснування в школі і поза нею. 4. Активна участь у житті класу і школи.

	<p>5. Наявність досвіду організаторської роботи, участь у виборчих органах учнівського самоврядування.</p>
Сімейно-побутова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вияв турботи, милосердя й терпимості до рідних і близьких. 2. Дотримання етичних, правових, фізіологічних, гігієнічних аспектів статевих стосунків. 3. Наявність чітких уявлень про різні аспекти сімейного життя. 4. Виконання щоденних господарсько-побутових функцій у сім'ї.
Культурно-дозвільна	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність уявлень про можливості школи, району в проведенні дозвілля стосовно особистісних потреб. 2. Наявність улюблених занять у вільний час. 3. Відвідування культурних центрів (бібліотек, кінотеатрів, театрів, музеїв, виставок тощо). 4. Здібності до ведення діалогу, дискусій, обґрунтування своїх думок і життєвих позицій. 5. Наявність досвіду досягнень у різних видах художньо-естетичної творчої діяльності.
Особистісно-етична	<ol style="list-style-type: none"> 1. Переважання гуманістичної орієнтації в системі особистісних цінностей. 2. Здатність оцінювати явища навколишньої дійсності, свою поведінку і поведінку інших людей з позиції моральності, відчуття краси світу. 3. Дбайливе ставлення до живої природи, прагнення зберегти природу в повсякденній життєдіяльності й роботі. 4. Організованість і відповідальність, терпимість до недоліків інших людей. 5. Самоповага, самодисципліна, самокритичність.
Психолого-фізіологічна	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність уявлень про особливості свого темпераменту і характеру, стану здоров'я. 2. Дотримання правил особистої гігієни, захист від вірусних та інфекційних захворювань, негативне ставлення до шкідливих звичок. 3. Уміння організовувати режим і дотримуватися його. 4. Регулярність занять фізкультурою та спортом, правильне харчування.

	5. Наявність досвіду особистих досягнень у спортивній діяльності, корекції свого фізичного стану, зовнішнього вигляду.
--	--

Отже, за основу побудови «моделі» випускника взяті якості, що повинні бути сформовані в учнів відповідно до задач того чи іншого ступеня освіти.

Розділ 3

Цілі та задачі освітнього процесу школи

Цілі та задачі освітнього процесу на кожному рівні реалізації освітніх програм обумовлені «моделлю» випускника, призначенням і місцем школи в освітньому просторі міста.

Перед школою поставлені такі цілі освітнього процесу:

- забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової, основної, середньої (повної) загальної освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту;
- гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;
- створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності;
- забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Очікувані результати
1	Спілкування державною мовою	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.

		<p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку</p>

		технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмій; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої

		траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до</p>

		культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Розділ 4

Навчальний план та його обґрунтування (додаток 1).

Загальноосвітній навчальний заклад – Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 25 – налічує 37 класів. Тип закладу: спеціалізована школа.

Навчальний план розроблено з урахуванням основних вимог Конституції України, законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Державного стандарту початкової освіти, Концепції «Нова українська школа», Статуту закладу, Державних санітарних правил і норм улаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.2.008-01).

Навчальний план Комунальної установи Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 25, м. Суми Сумської області погоджено на засіданні педагогічної ради від 25.06.2019 року протокол №12.

Режим роботи закладу:

- режим навчання – п'ятиденний;
- заняття розпочинаються о 8.00 (І зміна), з 11.50 підзміна;

- змінність навчання: 1-2, 6-11 класи – навчаються в I зміну, 3-ті, 4-ті, 5-ті класи – підзміна;
- тривалість уроків у школі I ступеня становить: у 1-х класах – 35 хвилин; у 2-4-х класах – 40 хвилин, 5-11-х – 45 хвилин. Тривалість перерв – 15 хвилин після 1,4 уроків; 20 хвилин – після 2,3 уроків. Для 1-х класів передбачено динамічні паузи на свіжому повітрі;

мова навчання – українська.

Груп продовженого дня – 2, у них учнів – 60.

Початок роботи групи продовженого дня об 11.35.

Розклад уроків, зміст, обсяг і характер домашніх завдань визначається відповідно до педагогічних і санітарно-гігієнічних вимог.

Навчальний план складено за типовими освітніми програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки України.

Розділ 5

Особливості організації освітнього процесу та застосовування в ньому педагогічних технологій

Великого значення на сьогоднішній день набуває аспект педагогіки партнерства між усіма учасниками освітнього процесу.

Педагогіка партнерства (співробітництва) ґрунтується на принципах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. Її метою бачимо створення нового гуманного співтовариства. Головним завданням педагогіки партнерства вбачаємо в:

- подоланні інертності мислення,
- переході на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу.

Це завдання реалізовується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень з метою особистісного розвитку школярів.

Принципи партнерства, які застосовуємо:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Втілюючи ідеї педагогіки партнерства, учителю необхідно використовувати у своїй роботі не тільки стандартні методи організації навчально-виховного процесу, але в більшій мірі виявляти ініціативу і будувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності. Як інструменти педагогіки партнерства можна використовувати цікаві й захоплюючі розповіді, відверту бесіду, справедливу і незалежну оцінку, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо.

Упродовж останніх років наполегливо працюємо над упровадженням особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму.

Дитиноцентризм розуміється як максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів.

Актуальними для Нової української школи є такі ідеї дитиноцентризму:

- відсутність адміністративного контролю, який обмежує свободу педагогічної творчості;
- активність учнів у навчальному процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів, створення навчального середовища, яке б перетворило навчання на яскравий елемент життя дитини;
- практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;
- відмова від орієнтації навчально-виховного процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;
- виховання вільної незалежної особистості;
- забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, врахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини;
- упровадження шкільного самоврядування, яке під свободою і самостійністю дитини передбачає виховання гуманістичних та демократичних ідей і світогляду, необхідних сучасному суспільству.

Відповідно до наказу управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації №875 від 21.11.2011 «Про проведення регіонального експерименту за темою «Педагогічне забезпечення самореалізації пізнавально-творчих якостей учнів в евристичному навчанні гуманітарних дисциплін» навчальний заклад працював в регіональному експерименті».

Вивчення теоретичного й практичного аспектів досліджуваної проблеми дає підстави стверджувати, що сьогодні евристичне навчання є надійним засобом формування творчої освітньої діяльності учнів, їх ефективного саморозвитку. Учителі навчального закладу напрацювали власну систему роботи з евристичного навчання на уроках української мови і літератури, зарубіжної літератури,

англійської та німецької мов. Вони активно застосовують найсучасніші й найбільш оптимальні методи, прийоми і форми роботи на уроках. Джерелом таких нових форм в практиці є інтерактивні методи: «мікрофон», незакінчені речення, робота в парах, робота в малих групах, метод «Прес», дискусія, рольові ігри, «мозковий штурм», «карусель», «акваріум», «ажурна пилка», аналіз ситуації, розв'язання проблем, «займи позицію» тощо. Обов'язковим на уроках є використання евристичних і проблемних завдань, учнівського дослідження, пізнавальних та проблемно – ситуативних вправ.

Спостереження за навчальним процесом дозволили зосередити увагу на уроках, на яких педагоги-дослідники широко використовують метод персональних та групових проєктів. Це діяльність учнів, результатом якої є той чи інший освітній продукт. Обидва є результативними. Працюючи над створенням проєктів, учні швидко навчаються критично мислити, чітко усвідомлювати, де і яким чином можна застосувати набуті знання, генерувати нові ідеї, грамотно працювати з інформацією, бути комунікабельними, постійно самовдосконалюватися. Словесники активно впроваджують *дослідницькі, творчі, ігрові проєкти*.

Протягом звітного періоду було модернізовано систему роботи з обдарованими та здібними учнями. Збільшено кількість індивідуальних консультацій з учнями (підготовка до олімпіад, конкурсів, турнірів), упроваджено в практику наставництва, урізноманітнено методи й форми роботи з обдарованими учнями.

Практика підтверджує, що в результаті навчання за евристичною технологією учні:

- поліпшили навчальні результати;
- усвідомили позитивне ставлення до ефективної співпраці з метою розв'язання складних проблем;
- набули вмінь висловлювати та обговорювати власні ідеї, формулювати їх, позбулися страху перед аудиторією;
- набули вищої самооцінки, впевненості у власних силах;
- не бояться відповідальності за прийняття рішень, вчать бачити альтернативу;
- краще ставляться до навчання та школи в цілому. Вони є постійними учасниками та переможцями міських, обласних, усеукраїнських мовно-літературних конкурсів.

У рамках регіонального експерименту в закладі функціонує козацький клас, що є інноваційною моделлю навчання й виховання молодших школярів.

Результати позитивних змін на підсумковому етапі говорять про ефективність використання евристичної технології в освітньому процесі

школи. Подальша робота за темою регіонального експерименту стане невід'ємною складовою школи майбутнього.

Розділ 6

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Одним з сучасних викликів цієї Освітньої програми є впровадження Державного стандарту початкової освіти, нових навчальних програм для 10-11 класів, які почнуть діяти у 2019-2020 навчальному році. Адже ці документи мають новий зміст, спрямований на формування компетентностей в учнів, дотримання діяльнісного та компетентнісного підходів, реалізацію інтегрованого навчання та вперше формувального оцінювання в 1-х класах.

Усі ці параметри потребують особливої уваги як з боку адміністрації школи, так і з боку батьків, які перебувають у партнерських відносинах.

До вимірювання також належать рівень виконання планів та програм, календарно-тематичне планування вчителя, а також професійно-діяльнісної якості педагогічних працівників. Особливу увагу приділити вчителям початкових класів.

Визначаємо критерії, що містять основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості, необхідні для успішного виконання стратегічної мети та завдань реформування початкової освіти:

- професійно-педагогічна компетентність – обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню дітей молодшого шкільного віку, здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів початкової школи;

- соціально-громадянська компетентність – розуміння сутності громадянського суспільства, володіння знаннями про права і свободи людини, усвідомлення глобальних (у тому числі екологічних) проблем людства і можливостей власної участі у їх розв'язанні, усвідомлення громадянського обов'язку та почуття власної гідності, вміння визначати проблемні питання у соціокультурній, професійній сферах життєдіяльності людини та віднаходити шляхи їх розв'язання, навички ефективної та конструктивної участі в цивілізаційному суспільному розвитку, здатність до ефективної командної роботи, вміння попереджувати та розв'язувати конфлікти, досягаючи компромісів;

- загальнокультурна компетентність – здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, усвідомлення власної національної ідентичності як

підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших;

- мовно-комунікативна компетентність – володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності, вміння вислуховувати, відстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розміркувань та аргументації, розвиненість культури професійного спілкування, здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій);

- психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дитини, здатність сприяти творчому становленню молодших школярів та їхній індивідуалізації;

- підприємницька компетентність – вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави;

- інформаційно-цифрова компетентність – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Розділ 7

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми ПОЧАТКОВА ОСВІТА

(I ступінь навчання)

Освітня програма початкової освіти (далі освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації Комунальної установи Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №25, м. Суми Сумської області початкової освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Навчання здійснюється за програмами та підручниками, затвердженими МОН України.

№ з/п	Класи	Типова освітня програма
1.	1-А 1-Б 1-В 1-Г	Типова освітня програма розроблена під керівництвом Р.Б. Шияна, затверджена наказом МОН України від 21.03.2018 №268

2.	2-А 2-Б 2-В 2-Г	Типова освітня програма розроблена під керівництвом Р.Б. Шияна, затверджена наказом МОН України від 21.03.2018 №268
3.	3-А 3-Б 3-В 4-А 4-Б 4-В	Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти І ступеня, затверджена наказом МОН України від 20.04.2018 №407, таблиця 4
4.	3-Г 4-Г	Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти І ступеня, затверджена наказом МОН України від 20.04.2018 №407, таблиця 1

Ураховуючи стан навчально-методичного, матеріально-технічного, кадрового забезпечення закладу та навчальні інтереси учнів і побажання батьків, 3-А, 3-Б, 3-В, 4-А, 4-Б, 4-В класи вивчають поглиблено англійську мову з 1 класу.

Навчальний план охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову, де передбачені години на вивчення окремих предметів інваріантної складової, упровадження курсів за вибором та факультативів.

Варіативна складова навчального плану сформована відповідно до типу навчального закладу, запитів учнів, якісного складу педагогічних кадрів, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення. Ураховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, рішенням педагогічної ради (протокол №12 від 25.06.2019) конкретизовано варіативну складову навчального плану, у якій передбачено збільшення кількості годин на вивчення предметів інваріантної складової, запровадження курсів за вибором.

Години варіативної складової використано на:

- збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової:

Клас	Предмет	Кількість годин
1-А	Математика	1
1-Б	Математика	1
1-В	Математика	1
1-Г	Математика	1

2-А	Математика	1
2-Б	Математика	1
2-В	Математика	1
2-Г	Математика	1
3-А	Музичне мистецтво	0,5
3-Б	Музичне мистецтво	0,5
3-В	Музичне мистецтво	0,5
4-А	Музичне мистецтво	0,5
4-Б	Музичне мистецтво	0,5
4-В	Музичне мистецтво	0,5
3-А	Образотворче мистецтво	0,5
3-Б	Образотворче мистецтво	0,5
3-В	Образотворче мистецтво	0,5
4-А	Образотворче мистецтво	0,5
4-Б	Образотворче мистецтво	0,5
4-В	Образотворче мистецтво	0,5
3-А	Літературне читання	1
3-Б	Літературне читання	1
3-В	Літературне читання	1
4-Г	Літературне читання	1

- упровадження курсів за вибором за згодою батьків:

Клас	Предмет	Кількість годин	Програма
3-Г 4-Г	Християнська етика в українській культурі (за заявами батьків)	1	«Християнська етика в українській культурі» (лист МОН України №1/11-4992 від 14.08.2006 р.)

БАЗОВА ТА ПОВНА ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (II ТА III СТУПІНЬ НАВЧАННЯ)

Навчання здійснюється за програмами та підручниками, затвердженими МОН України.

№ з/п	Класи	Типова освітня програма
1.	5-А 5-Б 6-А	Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №405, таблиця №13.

	6-Б	
2.	5-В 5-Г 6-В 6-Г 7-Б 7-В 8-А 8-В 9-А 9-В	Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №405, таблиця №3.
3.	7-Б 8-Б 9-Б	Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №405, таблиця №1.
4.	10-А 10-Б 11-А 11-Б	Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №408

Ураховуючи стан навчально-методичного, матеріально-технічного, кадрового забезпечення закладу та навчальні інтереси учнів і побажання батьків, 5-9 класи сформовано за такими напрямками допрофільної підготовки:

Клас	Предмет, який вивчається поглиблено
5-В	Англійська мова
5-Г	Англійська мова
6-В	Англійська мова
6-Г	Англійська мова
7-Б	Англійська мова
7-В	Англійська мова
8-А	Англійська мова
8-В	Англійська мова
9-А	Англійська мова
9-В	Англійська мова

Профільне навчання в 10-11-х класах за вибором учнів та батьків згідно з рішенням педагогічної ради протокол №12 від 25.06.2019 буде здійснюватися шляхом диференціації навчального процесу.

Клас	Напрямок	Профіль
10-А	Філологічний	Іноземна філологія
10-Б	Філологічний	Іноземна філологія
11-А	Філологічний	Українська філологія
11-Б	Філологічний	Іноземна філологія

Навчальний план охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову, де передбачені години на

вивчення окремих предметів інваріантної складової, упровадження курсів за вибором, гуртків та індивідуальних занять.

Варіативна складова навчального плану сформована відповідно до типу навчального закладу, запитів учнів, якісного складу педагогічних кадрів, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення. Ураховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, рішенням педагогічної ради (протокол №12 від 25.06.2019) конкретизовано варіативну складову навчального плану, у якій передбачено збільшення кількості годин на вивчення предметів інваріантної складової, запровадження курсів за вибором, індивідуальних занять.

Години варіативної складової використано на:

- збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової:

Клас	Предмет	Кількість годин
5-В	Музичне мистецтво	1
5-Г	Музичне мистецтво	1
6-В	Музичне мистецтво	1
6-Г	Музичне мистецтво	1
7-Б	Музичне мистецтво	1
7-В	Музичне мистецтво	1
10-А	Математика	1
10-Б	Математика	1
11-А	Математика	1
11-Б	Математика	1

- упровадження курсів за вибором:

Клас	Предмет	Кількість годин	Програма
10-А 10-Б 11-Б	Англійська мова	1	Країнознавство. Навчальна програма елективних курсів з іноземних мов для старшої школи ЗНЗ / В. Г. Редько, Т.К.Полонська, Н.П.Басай [та ін.]; за наук. ред. В.Г.Редька. – К.: Педагогічна думка, 2015. – 41 с. Лист МОН України від 06.05.2015 № 1/11 -6491
11-А	Українська мова	1	Стилістика української мови Авраменко О.М., Чукіна В.Ф. Програма факультативного курсу «Стилістика української мови. 10 -11 класи» (авт. Авраменко О.М., Чукіна В.Ф.). – К. : Грамота, 2013. Лист

			ІТЗО від 02.07.2013 № 14.1/12 - Г- 260.
--	--	--	--